

СЕКЦІЯ 1.
Інтеграція України в Європейський Союз
і міжнародні відносини
у воєнний та повоєнний періоди

УДК 339.923(4):502/504:316.346.32-053.2:004:337.1(477)

Павліха Наталія,
д.е.н., професор кафедри міжнародних економічних відносин
та управління проєктами,
очільниця Лабораторії проєктів та ініціатив,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна
nataliia.pavlikha@vnu.edu.ua

РОЛЬ ЦЕНТРУ «СТАЛА, ІНКЛЮЗИВНА ТА СМАРТ ЄВРОПА»
У ПРИСКОРЕННІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ
У ВОЄННИЙ ТА ПОВОЄННИЙ ПЕРІОДИ

В контексті сучасних викликів, зокрема російсько-української війни та прискореного євроінтеграційного курсу України, виникає потреба в глибокому розумінні та імплементації кращих практик сталого, інклюзивного та смарт розвитку Європейського Союзу (ЄС). Ці практики мають величезний потенціал для підтримки України на шляху до відновлення та інтеграції в європейський простір.

Адаптація європейських практик та підходів може стати ключем до відновлення країни, підвищення добробуту населення та інтеграції у європейську спільноту. У цьому контексті виникає важливість міжнародної підтримки та внутрішнього зусилля, зокрема через реалізацію ініціатив, як-от створення науково-аналітичних центрів,

здатних генерувати інноваційні рішення для сталого, інклюзивного та «смарт» розвитку.

Зокрема, в рамках міжнародного гранту The Jean Monnet Chair project Erasmus + SISDDP у Волинському національному університеті імені Лесі Українки створено та функціонує науково-аналітичний Центр «Стала, інклюзивна та смарт Європа» (далі Центр) як експертно-дослідницький осередок Лабораторії проєктів та ініціатив. Враховуючи унікальність Центру, що веде свою діяльність на перетині різноманітних сфер (економіки, міжнародних відносин, менеджменту, соціології, антропології, історії, політології, ін.), він є платформою для міждисциплінарних досліджень.

Діяльність Центру сприяє генерації рішень і поглибленню партнерства й взаємодії у питаннях пошуку нових підходів до моделювання сталого, інклюзивного, смарт розвитку громад і країн Європи. Цінності Центру – людиноцентризм, академічна свобода, гендерна рівність, дослідницька етика, академічна доброчесність, відкрита наука, відповідальність, професійне удосконалення.

Метою діяльності Центру є об'єднання науковців та проведення якісних і кількісних досліджень процесів сталого, інклюзивного та смарт розвитку задля відновлення України та сучасної безпеки Європи.

Завданнями Центру «Стала, інклюзивна та смарт Європа» є:

- проведення міжгалузевих наукових досліджень процесів досягнення цілей сталого, інклюзивного зростання та смарт розвитку громад і країн Європи;
- організація наукових дискусій та видань монографій, навчально-методичних посібників, збірників, статей; проведення навчально-освітніх та наукових заходів (курсів, тренінгів, конференцій, семінарів, круглих столів, стажувань, конкурсів, презентацій тощо) з тематики висвітлення орієнтирів і механізмів сталого, інклюзивного, смарт розвитку Європи;

- розробка та впровадження навчальних програм і змістових модулів й тем задля формування компетентностей кращого розуміння викликів, базованих на цінностях сталого, інклюзивного та смарт-розвитку Європи, відповідно до норм та стандартів різних рівнів вищої освіти України та країн ЄС;
- надання науково-експертної та консультаційної підтримки діяльності органів державного управління та самоврядування, інших установ та організацій у питаннях пошуку нових підходів до моделювання сталого, інклюзивного, смарт розвитку громад і країн Європи;
- просвітницька діяльність та поширення відомостей про перспективи і Стратегію сталого, інклюзивного та смарт-розвитку Європи;
- налагодження співпраці і взаємодії із освітніми та науковими програмами ЄС, зокрема, з програмою Еразмус+ напряму Жана Моне;
- підтримка розробки й втілення перспективних проектів у всіх галузях знань та участь у науково-дослідних, освітніх, культурних і благодійних програмах і заходах, спрямованих на реалізацію орієнтирів сталого, інклюзивного, смарт розвитку громад і країн Європи.

Формування сучасної парадигми миру, безпеки і справедливості в третьому тисячолітті, є неможливим без чітких орієнтирів сталого, інклюзивного, смарт розвитку Європи. У свою чергу, згадані орієнтири повинні базуватися на ґрунтовних дослідженнях, об'єднуючи фахівців з різних галузей знань та наукових шкіл, та використанні досягнень української та світової науки, щоб надати суспільству цілісне бачення європейських інтеграційних процесів задля розв'язання проблем безпеки, соціальних, економічних, культурних та інших потреб.

Аналіз досвіду ЄС щодо сталого, інклюзивного та смарт розвитку відкриває значний потенціал для його адаптації та впровадження в Україні. Сталість стає ключовою складовою для країн ЄС, які прагнуть до балансу між економічним зростанням, соціальним

забезпеченням та захистом навколишнього природного середовища. ЄС має великий досвід у розробці та впровадженні політики сталого розвитку, які підтримують ці принципи, що може слугувати прикладом для України.

В розрізі перспектив досягнення Глобальних цілей сталого розвитку ЄС має довгу історію розробки та впровадження політик, спрямованих на забезпечення соціальної інклюзії та рівних можливостей для всіх своїх громадян. Ці підходи охоплюють широкий спектр ініціатив, від доступу до освіти та ринку праці до боротьби з дискримінацією та підтримки соціально вразливих груп.

Розглядаючи можливість застосування подібних стратегій в Україні, варто виокремити кілька ключових напрямів. Серед них – доступ до якісної освіти, забезпечення рівного доступу до високоякісної освіти для всіх, включаючи програми мобільності, такі як Erasmus+, які сприяють обміну студентами та педагогами між країнами-членами. Україна адаптує цей досвід, розробляючи та впроваджуючи програми, що сприятимуть інклюзивності в освітньому процесі, зокрема для молоді з вразливих соціальних груп або віддалених регіонів, а також забезпечуючи якісну професійну освіту та підготовку. Серед цих програм – реалізовані експертами науково-аналітичного Центру «Стала, інклюзивна та смарт Європа» у Волинському національному університеті імені Лесі Українки в рамках міжнародного гранту The Jean Monnet Chair project Erasmus + SISDDP – Школа магістрів «Сталий, інклюзивний та розумний розвиток в контексті децентралізації: досвід ЄС»; Зимова докторська школа «Сталий, інклюзивний та смарт розвиток в контексті децентралізації: досвід ЄС»; Весняна школа Вернадського тощо.

Щодо забезпечення рівних можливостей на ринку праці, то ЄС запроваджує заходи проти гендерної нерівності та дискримінації за віком, расою або етнічним походженням. Україні може бути корисним впровадження подібних антидискримінаційних політик та програм зайнятості, спрямованих на інтеграцію вразливих груп населення до продуктивної зайнятості, а також на підтримку рівного доступу до професійного розвитку та кар'єрного зростання. ЄС також реалізовує

ініціативи для боротьби з соціальною ізоляцією та підтримки соціального згуртування, включаючи програми соціального житла, доступу до якісних соціальних послуг та активного залучення громадян у громадське життя.

Імплементация досвіду сталої, інклюзивної та «смарт» Європи в Україні є ключовою не тільки для подолання наслідків повномасштабної війни в Україні, але й для прискорення її європейської інтеграції. Створення Центру «Стала, інклюзивна та смарт Європа» у Волинському національному університеті імені Лесі Українки є виразним прикладом продуктивного використання міжнародних грантів та ініціатив для реалізації цих цілей. Діяльність Центру, спрямована на міждисциплінарні дослідження та генерацію інноваційних рішень, є важливим кроком на шляху до створення стійких, інклюзивних та інтелектуальних громад і країн у Європі. Водночас, підтримка міжнародної спільноти та активна участь уряду України є невід’ємною частиною процесу інтеграції та відновлення, що вимагає згуртованих зусиль, інноваційного підходу та відданості спільній меті. Використання комплексного підходу до розв’язання соціальних, економічних та екологічних проблем дозволяє Центру виступати як каталізатор змін, що сприятиме відновленню України. Інтеграція у європейський простір через імплементацію сталої, інклюзивного та «смарт» підходу відкриває перед Україною перспективи для розвитку, демонструючи, що співпраця та інновації є ключовими факторами успіху в сучасному світі.

Список використаних джерел:

1. Долиняк Ю. О., Павліха Н. В., Цимбалюк І. О. Ринок освітніх послуг в умовах європейської інтеграції: ретроспективний аналіз і напрями розвитку [Текст]: монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 232с.
2. Павліха Н.В., Цимбалюк І.О., Хомюк Н.Л., Войчук М. В., Савчук А.Ю., Коломечюк В.В., Цимбалюк С. М. Безпека сталої розвитку регіонів та територіальних громад України на засадах інклюзивного зростання: монографія. Луцьк : Вежа-Друк. 2022. 514 с.

3. Павліха Н. В., Цимбалюк І. О., Савчук А. Ю. Сталий розвиток туризму та рекреації: сучасні виклики й перспективи для України [Текст]: монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). Об'єм даних 2,84 Мб.

4. Цимбалюк І. О., Павліха Н. В., Цимбалюк С. М. Сталий розвиток спортивно-оздоровчої сфери регіону заради миру та безпеки [Текст] : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). Об'єм даних 3,97 Мб.

5. Лугова М., Цимбалюк І., Павліха Н. Інвестиційна діяльність регіону в умовах європейської інтеграції: ретроспективний аналіз та напрями активізації [Текст] : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 242с.

6. Цимбалюк І. О. Павліха Н. В. Інклюзивна економіка: шлях до соціальної рівності та економічного розвитку [Текст] : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2023. 320 с.

7. Павліха Н. В., Зелінська О. З., Цимбалюк І. О. Стратегічне єврорегіональне співробітництво: основа для активізації зовнішньоекономічної та інвестиційної діяльності в Україні [Текст] : монографія. Луцьк : ВежаДрук, 2023. 432 с.

8. Цимбалюк І. Фіскальний простір інклюзивного розвитку регіону в умовах фінансової децентралізації: теорія, методологія, практика [Текст] : монографія / Ірина Олександрівна Цимбалюк. – Луцьк : Вежа-Друк, 2022. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). – Об'єм даних 8,65 Мб. ISBN 978-966-940-399-5

9. Цимбалюк І. О., Павліха Н. В. Аналіз структури доходів населення та ролі інклюзивного ринку праці у зменшенні соціальної уразливості. *Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського*. 2023. Кременчук: КрНУ, 2023. Вип. 4(141). С. 33-41. DOI <https://doi.org/10.32782/1995-0519.2023.4.4> URL: http://visnikkrnu.kdu.edu.ua/visnik.php?id_nom=62

10. Цимбалюк І. О. Концептуальні засади інклюзивного розвитку регіону в умовах фінансової децентралізації. *Інноваційна економіка*. Науково-виробничий журнал. 2019. № 5-6. С. 125-133. <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2019.5-6.17> URL: <http://www.inneco.org/index.php/innecoua/article/view/78>